

Det ekologiska fotavtrycket

Det ekologiska fotavtrycket

Det ekologiska fotavtrycket

Det ekologiska fotavtrycket

Det ekologiska fotavtrycket

Det ekologiska fotavtrycket

Vårt sätt att leva påverkar hela jordklotet. Mat, boende, resor och all typ av konsumtion sätter på olika sätt sin prägel på natur och miljö. Om alla i världen levde som vi svenskar gör

skulle det behövas minst fyra jordklot för vår försörjning. Lär dig mer om hur du kan minska belastningen på Moder Jord.

Text: Karin Jansson Foto: Ulrika Gustafsson

ALLTING HÄNGER IHOP i en global värld. Jovisst har vi hört det förut, men uttalandet blir inte mindre sant för det. När jag går och handlar i min kvartersbutik köper jag varor som fraktats från världens alla hörn. Även om en del verkar lokalt producerat är sambanden inte längre så enkla. För vilket foder har egentligen kon ätit vars mjölk jag dricker? Eller varifrån kommer fettet i brödet som har bakats av det lokala bageriet? Och hur har förresten bomullen odlats till de kläder jag har på mig?

Frågorna kring vår konsumtion är många och det kan tyckas övermäktigt att ta hänsyn till miljöaspekter på allt man konsumerar. Men, om inte vi som står för konsumtionen tar hänsyn, vem ska då ta den? Om alla på vårt klot levde som vi svenskar gör skulle det behövas tre klot till för att producera allt. Det visar att vi konsumerar långt över vår "naturliga rätt". Kanske är det dags att fundera över sin egen konsumtion och se hur man kan dra sitt strå till stacken för att förbättra miljön, hindra skövling och minska klimatförändringar och global uppvärmning.

Globala hektar

Ett sätt att få ett konkret grepp om sin egen konsumtions inverkan på miljön är det så kallade ekologiska fotavtrycket. Det här måttet får man fram genom att uppskatta hur stort område som behövs för

en människas konsumtion, boende och avfallsdeponering. I markanvändningen ingår odlings- och betesmark, skog, bebyggelse, hav och områden för gruvdrift och produktion av fossil energi. Då man beräknar fotavtryckets storlek uppskattar man bland annat konsumtionsvanor, resande och boende.

På sajten www.myfootprint.org kan man genom att besvara några enkla frågor snabbt få reda på hur mycket ens levnadssätt tär på jordens resurser. Svaret ges i globala hektar och för Sveriges del ligger riksgenomsnittet idag på drygt 6 hektar. Eftersom jordens biologiska kapacitet bara är 1,8 hektar per person så inser man snabbt att vi i den rika delen av världen överkonsumerar och tär på gemensamma naturresurser. Vår överkonsumtion kompenseras idag av underkonsumtion och fattigdom i stora delar av världen, men om alla levde på vår nivå skulle vår jord inte räcka till.

Energi

Vad är det då som påverkar vårt ekologiska fotavtryck? Boende, mat, resor, konsumtion och avfall är det som i huvudsak sliter på jorden. Naturligtvis är vår användning av energi för transporter och uppvärmning en stor del av vårt ekologiska fotavtryck, ja det utgör ungefär hälften av de globala hektar som svensken tar i bruk. Att förändra sina resvanor har därför stor betydelse för att minska den ekologiska belastningen. Sämst ur ekologisk synpunkt är flygresor, tätt följt av bilåkning i egen bil utan medpassagerare. Om fler valde kollektiva transportmedel eller tog cykeln till jobbet skulle Sverige kunna minska sina globala hektar avsevärt.

Andra sätt att spara energi är att se över uppvärmningen av bostaden, sänka inomhustemperaturen, tilläggsisolera, släcka lampor efter sig, använda energisnåla vitvaror, inte låta apparater stå på stand-by och att utnyttja eftervärmningen på spisen.

Soja och palmolja

Många svenskar är fortfarande ovetande om att det som på förpackningar kallas vegetabiliskt fett ofta är palmolja från tropiska skogar. Palmolja används i en mängd produkter som matolja och det ingår också ofta i kosmetika och hygienprodukter. I Sverige importerar vi cirka 44 000 ton palmolja per år vilket innebär att varje svensk använder 11 kvadratmeter tropisk mark för sin konsumtion av billigt fett.

Odlingen av palmolja har lett till skövling av tropisk regnskog och att många djur- och växtarter trängs undan och hotas av utrotning. Även odlingen av sojabönor har samma effekt. I takt med att konsumtionen av mjölk och kött har ökat i västvärlden har allt fler börjar omvandla tropiska savanner till sojabönsodlingar. Sojabönorna används nästan uteslutande till djurfoder. Det som ser ut som svenskt kött behöver alltså inte vara så lokalt producerat som man kan tro.

Man kan också ifrågasätta om vi har rätt att äta så mycket kött som vi gör. Genom att använda större delen av det vegetabiliska proteinet för direktkonsumtion skulle många fler munnar på jorden kunna mättas.

Kläder

En del av vårt ekologiska fotavtryck går åt till att producera kläder. Bomullskläder är populärt men tyvärr orsakar dagens bomullsodlingar stora skador på naturen. De flesta bomullsodlingar kräver bevattning som tas från våra sötvattensförråd. Varje svensk behöver över 200 kvadratmeter jord för att få ihop sin årliga bomull. Till den odlingen går det åt över 160 000 liter vatten. Bevattningen utarmar markerna som också utsätts för stora mängder bekämpningsmedel.

Idag börjar det dyka upp affärer och internetsajter som säljer ekologisk bomull vilket är att föredra. Man bör också, för att minska sitt ekologiska avtryck, köpa hållbara kläder och vårda dem så att man inte behöver köpa nytt så ofta.

Fisk

Trots att två tredjedelar av jordens yta täcks av vatten är vi på väg att tömma resurserna i havet. Moderna fiskemetoder har mer eller mindre dammsugit haven på fisk och skaldjur och många sorter är nu hotade. Den som vill äta miljövänligt bör använda sig av lokalt fångad fisk och undvika hotade arter som torsk, ål, hälleflundra och tropiska räkor.

Är ekologiskt alltid bra?

Ekologiska varor tas fram utan kemiska medel och konstgödsel och tär därför mindre på jordens resurser. Men även det som är ekologiskt kan vara energikrävande genom att det har transporterats långt eller odlats i växthus med uppvärmning. Kanske måste man ibland fråga sig om man verkligen behöver tomater och sallad året om eller om man kan nöja sig med morötter och kål? Sådant som fraktas med båt, till exempel bananer, är inte alls lika energikrävande som mer ömtåliga grödor som transporteras med flygplan.

Egen odling

Egen småskalig odling är det mest skonsamma sättet att ta fram sin mat. Att man dessutom komposterar och tar vara på sitt eget organiska avfall minskar ytterligare det ekologiska fotavtrycket.

För stora delar av jordens befolkning är detta det enda sättet att få ihop sitt dagliga bröd. Självhushållning och småskalig odling kan tyckas primitivt, men genom att många i den fattiga delen av världen lever så resurssnålt och inte fullt ut använder sina globala hektar har vi i västvärlden kunnat öka på vår levnadsstandard. Vårt rationella och bekväma liv med en hög grad av konsumtion substitutioneras varje timme på dygnet av hårt arbetande småbönder runt om på klotet. Kanske är det dags att vi börjar dela med oss av våra globala hektar och inte tar för givet att andra ska leva enkelt för att vi ska kunna konsumera? ♡

Det ekologiska fotavtrycket Antal globala hektar/person 2003

Världen	2,2
Afrika	1,1
Asien	1,3
Latinamerika	2
Nordamerika	9,4
EU	4,8
Övriga Europa	3,8
Sverige	6,1
Jordens biokapacitet	1,8

Länkar

www.myfootprint.org – Snabb sajt för att räkna ut sitt fotavtryck. Uträkningen på sajten är schablonartad och ger inte full rättvisa åt den som försöker leva resurssnålt, men den ger ändå en god bild av hur vår konsumtion påverkar miljön.

www.demesta.com – Här finns ett mer avancerat program för att räkna ut det ekologiska fotavtrycket. Beräkningarna tar hänsyn till hur man lever men frågorna är svåra att svara på, t ex hur många kilo bomull köper man per månad?

www.wwf.se – Världsnaturfonden har riklig information om det ekologiska fotavtrycket. Gå in under fliken "Vad gör WWF" och klicka på fotavtryck.

Tröjor av ekologisk bomull

100% certifierad bomull färgad med reaktiva färger. Tillverkning sker enligt standarderna för American Organic Standards.

Beställs via www.tgaman.com

Finns i flera färger! 220 kr/st
TGA Management AB